

Tema 1. A poesía das Irmandades da Fala.

Características, autores e obras representativas.

A poesía das Irmandades da Fala (1º terzo do séc. XX) vincúlase co agrarismo, a loita contra o caciquismo, e o atraso e abuso co mundo agrario, destacando a Basilio Álvarez dirixente da Liga Agraria de Acción Gallega.

En 1916 xorden as Irmandades da Fala, dirixidas por Vilar Ponte, movemento que persegue a defensa do galego e recolle as ideas nacionalistas, que beben do provincialismo de Faraldo, do federalismo de Pereira e do rexionalismo de Brañas. O órgano difusor é A Nosa Terra. Dentro das Irmandades déronse 2 tendencias: a política, con Lois Peña, e a cultural, con Risco.

Denominada por moitos como a Época Nós, por dar título este ao álbum de debuxos de Castelao, á xeración liderada por Risco, Otero e Castelao, a Editorial Nós e a Revista Nós (primeira escrita integramente en galego, 1920), destaca a creación da RAG no 1906, do SEG no 1923, e do Conservatorio Nacional de Arte Galega.

Neste terzo atopamos a Xeración Nós, que destaca en narrativa, a Xeración das Irmandades da Fala, a Xeración das Vangardas ou do 25 e a Xeración do 36 na poesía, dando este último grupo comezo á poesía de posguerra.

Falamos na poesía dunha tendencia enxebrista, destacando a poesía tradicional e autóctona de Noriega Varela e Leiras Pulpeiro, de tendencias onde se combina o alleo co autóctono e o moderno co tradicional, como se aprecia no neotrobadorimo, no saudosismo e no hilozoísmo, e aquela que aposta polo alleo (con Manuel Antonio).

Os poetas das Irmandades son autores nados nos 70, que se aglutinan en torno ao agrarismo e se senten continuadores do Rexurdimento, aínda que se poden intuír certos trazos modernistas.

✍ **RAMÓN CABANILLAS.** Denominado “Poeta da raza”, escribe poesía lírica e narrativa. Distinguimos 4 etapas:

- **Pregaleguista:** destacan No desterro (1913) e Vento mareiro (1915). Atopamos poemas costumistas (tratando os costumes e as crenzas), líricos (lembrando a Rosalía), sociais (tratando o agrarismo en poemas como “A Basilio Álvarez”), e modernistas (destacando a melancolía, o sensorialismo e o simbolismo).
- **Galeguista:** destaca Da terra asoballada (1917), libro co que se converte nun poeta social, onde destaca a loita agrarista, a lingua e o celtismo.
- **Mítica ou poesía narrativa:** destacan O bendito San Amaro e, sobre todo Na noite estrelecida, composta por tres sagas (“A espada Escalibur”, “O sono do rei Artur” e “O cabaleiro do Santo Grial”) nas que se galeguiza a materia de Bretaña e se trata o pasado mítico de Galicia, seguindo a Pondal.
- **Posguerra:** destaca Samos, e Antifona da Cantiga e Da miña zanfona.

✍ **NORIEGA VARELA.** Denominado o “poeta da montaña”, só escribiu un libro, Montañesas, que foi reeditado co nome Do ermo. Distinguimos na súa obra:

- Poesía costumista: centrada na paisaxe montañesa e na vida campesiña, e centrándose no pequeno detalle. É o antecedente do hilozoísmo.
- Poesía lírica: marcada polo saudosismo de Teixeira de Pascoães, a temática clásica, e o uso do soneto.

✍ Xunto a estes poetas destaca **LÓPEZ ABENTE**, influenciado por Pondal, e **VICTORIANO TAIBO**, influenciado polo saudosismo. Ao seu carón, destacan

ELVIRA BAO, MICAELA CAO, e MARIA MIRAMONTES. Algunhas delas traballaban na Escola de Ensino Galego, nos grupos de teatro das Irmandades, e defendían o Estatuto de Autonomía.